

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Brevis Et Vtilis Commentarivs In Priorem Epistolam Pauli
ad Corinthios, & in aliquot capita secundæ**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1561

VD16 M 2618

Calix benedictionis, quem benedicimus &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36296

I. EPISTOLA AD

pars consecrata quasi religione quadam
proponeretur.

Hanc confusionem fieri prohibet, &
cut nunc quoque tetra confusio est, inter
se pompæ, in qua panis adoratur, & in-
telligere, panem in ea pompa esse Idolum.
Considerentur hic & alia similia exempla.

Cum autem fiat mentio conuiuio-
rum, Paulus Antithesin facit Cœnæ Do-
mini, & sacrificiorum ac conuiuiorum
Ethnicorum, & expressè inquit, non faci-
endam esse talem confusionem mensæ Chris-
ti & mensæ dæmonum. Hæc est sum-
ma huius Loci. Nunc uerba Pauli ordinè
consideremus.

τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας, ὃ
εὐλογῶμεν.

*Calix benedictionis, quem
benedicimus &c.*

Manifestum est loqui Paulum de cœ-
næ Domini. Est igitur calix benedi-
ctionis, calix, quo sumitur sanguis Chris-
ti, sicut sonant uerba de institutione Cœ-
næ apud Mattheum, Marcum, Lucam, &
infra cap. 11.

Nominat autem calicem benedictio-
nis, &

nis, & addit, quem benedicimus, ut discernat hunc calicem à profano potu, qui hauritur sitis causa, cum hic potus hauriatur non propter corporis nostri rigationem, sed ut sit commonefactio de sanguine Christi pro nobis effuso.

Hæc ut planius intelligantur, consideretur usus uocabuli benedicere, quod aut significat gratias agere, ut cum dicitur Psalmo 33. *Benedicam Domino omnino tempore.* Et Dauid 1. Reg: 25. *Benedictus Dominus Deus Israel, qui misit te hodie in occursum mihi.*

Aut significat bona precari, aut cum Deus benedicit, significat benefacere, quia Deus dicendo efficit, ut Genesis 48. scriptum est: *Benedixit Iacob filiis,* Id est, bene precatus est. Et postea in eodem loco *Benedicat Deus pueris istis,* Id est, dicendo benefaciat eis, det eis bona. Item, *Benedictio Domini diuites facit,* Id est, Deus bona dicendo auget, & custodit facultates.

Hæ sunt præcipuæ significationes uerbi *Benedicere,* quarum exempla ubique obuia sunt.

I. EPISTOLA AD

uia sunt, Et in lectione prudenter iudican-
dum est, quæ sit simplex & natia signifi-
catio.

Promiscuè autem usurpata sunt in
Mattheo & Marco de Cœna Domini uer-
ba εὐλογίᾳ & εὐχαρισίᾳ. Et uerbum
εὐχαρισίᾳ ostendit, Dominum uelle in
cœna fieri Gratiarum actionem. Itaq; sim-
plicissima erit enarratio: Calix benedicti-
onis, Id est, calix gratiarum actionis, ex
quo bibentes agamus gratias Deo, & Do-
mino nostro Iesu Christo, quod sanguine
Christi redempti simus, Id est agnoscamus
& celebremus hoc beneficium, & uera fide
statuamus, nos recipi, & pro immensa mi-
sericordia & mirando consilio redemptio-
nis reuerenter agamus gratias, & sit uera
gratitudo, qua corda se Deo subijciant, &
uerè eum inuocent. Cæteras interpreta-
tiones omitto.

Ira quod sequitur: Quem benedi-
cimus, Id est, apud quem dicimus uerba
tradita à Domino, item gratiarum actio-
nem & precationem, quæ omnia simul
sunt ritus discernens hanc cœnam à profa-
na cœna, quæ pascit corpus nostrum. Nam
hæc

hæc cœna non est ad hunc Physicum usum instituta, sed habet alium finem.

Vsitata est alijs interpretatio, quem benedicimus, id est, quem consecramus.

Hæc interpretatio dextrè intellecta, non uituperanda est. Consecramus, id est, addimus sacra uerba & gratiarum actionem, ne sit usus profanus, seu physicus, sed sit consolatio animæ. Sed sacrificuli dicunt, consecramus, id est, facimus uirtute uerborum mutationem substantiæ.

Adest autem Christus suo Sacramento, non quia sacerdos faciat ibi mutationem, aut quia sit uis in uerbis mutans res, sed quia liberrimè uult adesse ritui quem instituit, sicut Spiritus sanctus liberrimè adest in baptisando.

οὐκ ἐκ κοινῶν τῶ ἀίματος τοῦ ἁγίου
καὶ ὁσίου.

Id est, est illa res externa uisibilis, qua sanguis Domini nobis exhibetur.

Sic panis quem frangimus est illa res externa uisibilis, qua efficimur socij & membra corporis Christi. Sicut dicitur, Euangelium est potentia Dei, id est, illa res seu instrumentum, quo Deus est efficax.

Recen-

I. EPISTOLA AD

Recentior ætas Monachorum firmam
transubstantiationem, quam ita nouo
nomine nuncuparunt, de qua priusquam
dico, quædam de ratione Sacramentorum
dicenda sunt.

Exordiar autem à primo initio:

Ecclesia Dei colligitur uoce promissio-
nis inde usque ab initio, mox post editam
primam promissionem, qua recepti sunt
Adam & Eua, Ac semper addidit promissio-
ni Deus externa signa. Ac de signis
ante diluuium non multa scripta sunt. Sed
tamen signum erat ipsa agni inflammatio.

Deinde cum promissio renouata est
& restricta ad posteritatem Abrahamæ, addi-
tum est signum, scilicet Circumcisio.

Et deinceps in Ceremonijs Leuiticis
multa signa fuerunt. mactatio agni pascha-
los. Et postremo post aduentum Messie
Baptismus & Cœna Domini.

Ita Ecclesia semper uoce Promissionis
& Sacramentis constituta est, & à cæteris
gentibus distincta, & Patres & Prophetæ,
& eorum auditores pijs & eruditi intellexe-
runt doctrinam de promissione Gratiae, &
de fide, & uero usu signorum. Sed ma-
gna multitudo semper omnibus ætatibus
oblita est doctrinam de promissione & de
iusticia

iusticia fidei, et signorum usum multis modis deprauauit.

Alij signa uerterunt in numina seu Deos, ut Chaldæi & Persæ ignem finxerunt esse ipsum Deum, quia audierant igni delapso ex cælo incensas esse uictimas.

Alij finxerunt ritus esse opera, quæ mererentur remissionem peccatorum. Et hac opinione cumularunt illa opera, & non solum nouas Ceremonias, sed etiam noua numina & nouos Deos excogitauerunt.

Sic Pharisei putabant se mereri remissionem suis sacrificijs, & iuebant populum sæpè facere mactationes, ut hoc modo peccata delerentur.

Hi errores uagati sunt in genere humano omnibus ætatibus.

Ita circumferunt Papistæ panem, & affirmant, esse Deum. Et de Missa, de Monasticis ritibus dixerunt, hæc opera mereri remissionem peccatorum. Et populus hac persuasione fascinatus, magna pecunia cumulari tales Ceremonias curauit.

Hos tetros errores necesse est in Ecclesia taxari. Et uidemus Prophetas grauissimis & asperrimis concionibus hos furores damnare, ut Psalmo 49. Non in sacrificijs

H sacrificijs

I. EPISTOLA AD

crificijs tuis arguam te. Et Esaia 1. Et Iere-
7. Non præcepi de holocaustis, ubi cerit
Iudæis uidebatur Propheta expressè pu-
gnare cum Lege. Et Osee 6. Misericor-
diam uolo, non sacrificium: Et agnitionem
Dei magis quàm holocausta.

Denique passim in Prophetis obuia
sunt tales conciones. Hæc uero loca tan-
tum eò indicauit, ut illa uetera certamina
iuniores considerent, & agnoscant similia
esse præsentium.

Reiectis uero abusibus, extet in Ec-
clesia doctrina pura & integra de iusticia
fidei, quod homo accipiat remissionem
peccatorum, & reputetur iustus Fide pro-
pter Filium Dei GRATIS, non pro-
pter propriam dignitatem, opera, aut uir-
tutes.

Deinde sciendum est, Duos esse po-
tiores fines Sacramentorum. Alter
est, ut sint signa Promissionis. Al-
ter, ut sint signa Confessionis, & dis-
tinguant Ecclesiam Dei à cæteris
gentibus. Vt Circumcisio primum erat
signum Promissionis. Nam Promissio fa-
cit mentionem Seminis. Igitur in ea pa-
te signum institutum est. Atque ita reli-
monium

monium est de uoluntate Dei erga nos, sicut ipsa promissio, Et rectè inquit Augustinus: Sacramentum est uerbum uisibile, id est, idem monet, quod promissio, sed incurrit in oculos, cum promissio accipienda sit auribus, et mēs intuens signum, commonefiat de uoluntate Dei erga nos, hoc est de promissione, & statuatur se iuxta promissionem receptum esse. Et nitatur fides ipso Mediatore, non hoc opere aut signo.

Addidit autem Deus talia signa promissionibus, ut firmior & durabilior memoria esset promissionum, quia spectacula incurrentia in oculos magis mouent animos, & facilius retinentur, quàm nuda dicta.

Alter finis est, ut sint signa confessionis & distinctionis Ecclesiæ. Sed hic finis nec primus nec solus esse ducatur, ut Anabaptistæ fingebant, Baptismum tantum fuisse ritum inuentum, ut discerneret Ecclesiam ab alijs hominibus. Imò prior finis est, ut sit signum uoluntatis Dei erga nos, uidelicet promissionis, monet certò nos mergi in mortem filij Dei, & propter eum ac per eum abluere peccata nostra.

Deinde accedunt alij fines. Et quæ-

H 2 dam

I. EPISTOLA AD

dam signa propriè sunt nerui publicorum congressuum, quia semper Deus uoluit exaudiri uocem Euangelij in genere humano, ac propterea ut latè spargi uox Euangelij posset, uoluit audiri & conspici Ecclesiam, & honestos congressus publicæ doctrinæ propagandæ causa instituit, & hos immensa bonitate omnibus ætatibus seruat, frementibus Diabolis. Et ut tales congregationes fierent maiore grauitate Ceremonias addidit, tanquam ritus Pægyricos, quæ essent uincula & nerui illorum congressuum.

Hæ grauissimæ & uerissimæ causæ rituum publicorum considerentur, & procul remoueantur imaginationes, quæ fingunt Idola & meritum.

Deinde & hæc sententia uerissima teneatur, nihil habere rationem Sacramenti extra usum institutum, quia Sacramenta sunt actiones in Ecclesia ordinatæ certo modo. Cum ritus mutatur, aut extra institutum ordinem transfertur ad alios usus, non est Sacramentum, sed actio superstitiosa, aut Idolium, ut si Baptisatio fieret ad tollendam lepram, talis mersio non esset Sacramentum, sicut Circumcisio Iudæorum hoc tempore, nec Mahometica Circumcisio

cumcisio ullo modo rationem habet Sacramenti.

Ita panis, qui circūgestatur, nullo modo rationem habet Sacramenti, & adoratio prorsus est Idoli adoratio, sicut adoratio ignis Chaldaici aut Persici, quem fingebant esse Deum, & nominabant Orimada, id est, sacrum lumen. Sic & in Papistica oblatione adoratio est Idoli adoratio, quia cultus ille extra institutionem confectus est. Hanc tam tetram profanationem & Idolomaniam cum piæ mentes cogitant, non possunt non horribiliter dolere.

Et ualdè consentaneum est, Daniele de hoc ipso Idolo loqui, cum inquit, colet Deum Moasim auro & argento. Nec nomen Moasim procul abest à nomine Missa, quod nomen etiam affine est nomini Mazon, quod cibum significat. Sed filium Dei Dominum nostrum IESVM Christum assiduis gemitibus oremus, ut propter suam gloriam omnia Idola & omnes errores ex Ecclesia tollat, & in mentibus nostris ueram inuocationem accendat.

Remotis igitur abusibus dicamus de uero usu.

Actio recitatur à Matthæo, Marco, Luca, & Paulo, quæ sic fiat, sicut ibi describitur.

H 3 bitur.

I. EPISTOLA AD

bitur. Et sit primus finis, ut hæc sumptio sit nobis tanquam pignus, quo confirmari credamus uerè nos esse & fieri membra Filij Dei. & ablutos esse sanguine Filij Dei. Atque ita statuamus nobis certissimè dari remissionem peccatorum, non propter hanc sumptionem, sed propter filium Dei, qui fuit Victima pro nobis, & nunc regnat, colligit, & sanctificat Ecclesiam, in fit applicatio beneficiorum Christi propria fide, & sumptione propria, non aliena oblatione Sacerdotis, quia manifestum est, institutam esse sumptionem singulorum, sicut dicitur. Accipite, manducate. Nec existimetur hoc spectaculum esse simile Tragœdiæ Herculis aut Thesei, ubi profani homines imaginantur, ubi mortuorum & absentium recordatio fit, sed uult filius Dei & regnat, & uult adesse Sacramento suo in hoc usu instituto, & nos sibi tanquam membra copulat, & sine ulla dubitatione ibi efficax est in ijs, qui fide sumunt, & hac consolatione se sustentant.

Postea sunt alij fines huius totius actionis.

Primus ille est, quem dixi, Ut Fides exuscitetur, applicans nobis beneficia.

Sicut

*remissio peccatorum
non propter
sumptionem
sed filium Dei
ec*

Sicut Abraham cogitatione Circumcisionis exuscitabat Fidem, lætabatur promissione seminis.

Secundus Gratiarum actio, quia beneficij recordatio simul accendere gratitudinem debet. Hinc est usitata appellatio *εὐχαριστία*. Et Ciprianus complectitur utrunq; finem, adfirmat accipienda esse beneficia Christi, & uicissim agendas esse gratias: Pietas inter data & condonata tanti beneficij largitori gratias agit.

Tertius finis est, Vt sit neruus publicæ congregationis, in qua uult Deus sonare & conseruari uocem Ministerij Euangelici. Ideo dicit: Quotiescunq; faciatis, mortem Domini annunciabitis. Ac semper uoluit Deus honestos & publicos Ecclesiæ congressus esse, & eos sua bonitate conseruat & tuetur.

Quartus finis, Vt in publico congressu sit testimonium confessionis, quia uult Deus per hanc sumptionem conspici, quam doctrinam, quos cœtus approbemus.

Quintus finis, Vt sit mutux dilectionis & quasi fœderis signum,

H 4 sicut

I. EPISTOLA AD

sicut usitatissimum fuit sancire foedera & mul edendo in sacrificijs.

Sed prudenter discernendi sunt tot E- nes, ac semper principalis retinendus est, ne depraueatur usus Ceremoniæ.

*Num igitur dico, quod Idolum
aliquid sit?*

Refutatio est argutæ excusationis, qua defendebant aliqui suam licentiam. Cum Idolum nihil sit, licet rebus uti, quales sunt natura, ut Rahel Idola patris aurea secum auexerat, ut uaticum haberet, non ut coleret.

Hanc callidam elusionem Paulus refutat: Et si nihil est re ipsa Idolum, tamen necesse est opinionem & cultum in Ethnicis apertè taxari. Nam horum furores, qui Idola uel excogitant uel stabiliant, sunt magna & tetra peccata, quibus aduersari necesse est, quia dictum est: Non habebis Deos alienos.

Illi autem, qui intersunt uel sacrificijs uel conuiujs sacrificantium Idolis, confirmant eorum opinionem, cum non ostendant se abhorrere à talibus sacrificijs. Sicut